

Asia: VN/7057/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi tupakkaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tupakkaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta (VN/7057/2024)

Vapers Finland ry kiittää valtiovarainministeriötä lausuntomahdollisuudesta.

Vapers Finland ry on tupakoinnin haittojen vähentämiseen haitattomampien vaihtoehtojen avulla pyrkivä riippumaton kansalaisjärjestö. Tupakointia korvaaviin vaihtoehtoihin keskittyvänä yhdistyksenä emme ota kantaa perinteisten savukkeiden verotukseen.

Kommentoisimme kuitenkin tupakointia haitattomampien vaihtoehtojen verotuksessa tällä hetkellä vallitsevaa epäsuhtaa, jota toivomme pikimmiten oikaistavaksi.

Hallituksen nyt käsillä olevassa lakiluonnoksessa ei esitetä muutoksia sähkösavukeneiteiden verotukseen. Nykyinen valmistevero, kolme euroa kymmenen millilitran pulloa kohden, on kuitenkin jo alunperin asetettu kohtuuttoman korkeaksi sähkösavukkeiden matalaan riskitasoon ja tupakointia vähentävään potentiaaliin nähden.

Kuten hallituksen aiemmissa, sähkösavukkeita koskevissa veresityksissä on todettu, sähkösavukeneiteiden valmisteveron käyttöönoton yhteydessä verotason mitoitus sisälsi epävarmuuksia ja verotaso asetettiin eurooppalaisessa vertailussa korkeaksi. Veron määrää oli tarkoitus tarkastella uudelleen käytännön kokemuksen ja tutkimustiedon karttuessa. Tällaista

uudelleenarviointia ei kuitenkaan ole toteutettu, vaikka sähkösavukkeista ja niiden kulutuksesta on saatu huomattavissa määrin uutta tietoa veron voimaantumisen jälkeen.

Tutkimukset ovat säännönmukaisesti vahvistaneet ne keskeiset sähkösavukkeenesteiden veron alentamista puoltavat seikat, että sähkösavukkeet ovat huomattavasti poltettavia savukkeita haitattomampia tuotteita, joiden käyttö keskittyy muutenkin tupakka- ja nikotiinituotteita käyttävien/käyttäneiden keskuuteen. Tästä johtuen ne edistävät tupakoinnin korvautumista haitattomammalla vaihtoehdolla samaan aikaan, kun sähkösavukkeiden säännöllinen käyttö tupakoimattomien keskuudessa on pysynyt vähäisenä. [Ks. esim. 1-3].

Tutkimukset ovatkin jo pitkään osoittaneet sähkösavukkeiden käytön edistävän merkittäväällä tavalla tupakoinnin lopettamista verrattuna esimerkiksi perinteisiin nikotiinikorvaustuotteisiin. Tämä on todettu toistuvasti muun muassa arvostetussa Cochrane-katsauksessa. [4].

Näistä syistä johtuen sähkösavukkeenesteiden korkea verotaso ylläpitää tupakointia heikentämällä tupakoitsijoiden motivaatiota vaihtaa poltettavista tupakkatuotteista sähkösavukkeisiin.

Sähkösavukkeiden korkean valmisteveron ja muiden sääntelykiristysten perinteistä tupakointia ylläpitävästä vaikutuksesta on saatu myös runsaasti käytännön näyttöä tutkimuksissa, missä kyseisten toimenpiteiden on havaittu lisäävän väestön tupakointia verrattuna tilanteeseen, missä vastaavia sääntelytoimia ei ole otettu käyttöön. [Ks. esim. 5-7].

Tutkimuksissa onkin toistuvasti päädytty siihen johtopäätökseen, että sähkösavukkeista koituu kansanterveydellistä ja -taloudellista hyötyä vähentämällä väestön tupakkasairastavuutta ja -kuolleisuutta sekä yhteiskunnan terveydenhuoltomenoja. [8].

Edellämainitut seikat pätevät myös nikotiinipusseihin. Myös ne ovat sähkösavukkeiden tavoin tupakattomia ja savuttomia tuotteita, joiden riskitaso on huomattavasti poltettavia savukkeita alhaisempi ja käyttö keskittynyt muutenkin tupakka- ja nikotiinituotteita käyttäneiden keskuuteen. [Ks. esim. 9-11].

On ilmeistä, että nikotiinipusseille asetettu verotaso (keskimäärin 2,5 euroa/rasia) on tähän nähden kohtuuttoman korkea: sähkösavukkeiden tapaan myöskään nikotiinipusseille asetettu valmistevero ei vastaa niiden suhteellista riskitasoa poltettaviin savukkeisiin nähden eikä niiden potentiaalisia kansanterveyshyötyjä tupakointia korvaavana ja huomattavasti sitä haitattomampana vaihtoehtona.

Sähkösavukeneesteiden tavoin nikotiinipussien verotaso on suhteettoman korkea myös kansainvälisessä vertailussa. Nikotiinipussien valmistevero Suomessa on esimerkiksi Ruotsin verotason (0,2 euroa/rasia) verrattuna yli kymmenkertainen. Nykyisen verotason myötä nikotiinipussien hinta (6-8 euroa/rasia) muodostuu myös selvästi tyypillistä nuuskarasian hintaa (2-5 euroa) korkeammaksi. Nikotiinipussien kilpailukyky ruotsalaiseen nuuskaan nähden tulee heikentymään entisestään Ruotsin laskiessa nuuskan verotusta 20 prosentilla loppuvuodesta 2024.

On siis ilmeistä, että nikotiinipussien korkea verokanta ei ole linjassa myöskään Suomen hallituksen asettamaan tavoitteeseen korvata nuuskan matkustajatuontia ja salakuljetusta kotimaisesta vähittäismyynnistä hankituilla nikotiinipusseilla.

Ruotsin tapaan nuuskan verotusta on laskettu myös Norjassa, 25 prosenttia vuonna 2021. [12]. Nikotiinituotteiden valmisteveron alentaminen ei siis ole mitenkään ennenkuulumatonta, vaan esimerkkejä verotuksen keventämisestä poltettavia savukkeita haitattomampien vaihtoehtojen eduksi löytyy jo naapurimaistakin.

Tupakointia korvaavien tuotteiden verotason alentamisen kansantaloudelliset ja -terveydelliset hyödyt ovat ilmeiset: matalalla verotasolla ohjataan kulutusta tupakoinnista haitattomampiin vaihtoehtoihin ja hankintaa ulkomailta ja laittomilta markkinoilta veronalaiseen kotimaiseen myyntiin. Samalla tasoitetaan myös sosioekonomisia terveyseroja, sillä tupakointi on yleisintä alemmissa tuloluokissa, joten myös haitattomampiin vaihtoehtoihin vaihtamisen terveysedut näkyvät etenkin tässä tupakkasairauksille riskialtteimmassa väestöosassa.

Edellämainituista syistä johtuen kehotamme valtiovarainministeriötä alentamaan sähkösavukeneesteiden ja nikotiinipussien veroa selvästi nykyisestään. Verotason tulisi määräytyä suhteessa niiden huomattavasti tupakointia alhaisempaan riskitasoon ja kansanterveydelliseen hyötypotentialiin tupakointia korvaavana vaihtoehtona.

Valmisteveron tulisi myös olla linjassa EU:ssa yleisesti vallitsevaan verotason nähden, mistä Suomi tällä hetkellä poikkeaa jyrkästi.

Lisäksi verotaso kohtuullistamalla ehkäistäisiin sähkösavukkeiden ja nikotiinipussien laitonta kauppaa, sillä korkea verotus on omiaan edistämään laittomien ja harmaiden markkinoiden kehittymistä muuhun EU-alueeseen verrattuna ylihinnoiteltujen tuotteiden ympärille.

Päivi Arffman, FT,

Vapers Finland ry

Viitteet:

1. King's College London: Vaping substantially less harmful than smoking, largest review of its kind finds. 2022. <https://www.kcl.ac.uk/news/vaping-substantially-less-harmful-than-smoking-largest-review-of-its-kind-finds>
2. Mendelsohn, C.-Hall, W.: What are the harms of vaping in young people who have never smoked? International Journal of Drug Policy. 2023. <https://colinmendelsohn.com.au/wp-content/uploads/2023/06/Mendelsohn-CP-Hall-W.-What-are-the-harms-of-vaping-in-young-people-who-have-never-smoked.-Int-J-Drug-Policy-2023.pdf>
3. Abrams, D. ym.: Managing nicotine without smoke to save lives now: Evidence for harm minimization. Prev Med. 2018. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6934253/>
4. Lindson, N. ym.: Electronic cigarettes for smoking cessation. Cochrane Database of Systematic Reviews. 2024. <https://www.cochranelibrary.com/cdsr/doi/10.1002/14651858.CD010216.pub8/full>
5. Abouk, R. ym.: Intended and unintended effects of e-cigarette taxes on youth tobacco use. Journal of Health Economics. 2023. <https://www.nber.org/papers/w29216>
6. Friedman, A. ym.: E-cigarette Flavor Restrictions' Effects on Tobacco Product Sales. SSRN. 2023. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4586701
7. Pesko, M. ym.: The effects of traditional cigarette and e-cigarette tax rates on adult tobacco product use. J Risk Uncertain. 2020. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7880200/>
8. Vu G., ym.: Predicting the long-term effects of electronic cigarette use on population health: a systematic review of modelling studies. Tobacco Control. 2023. <https://tobaccocontrol.bmj.com/content/early/2023/06/09/tc-2022-057748>
9. German Federal Institute for Risk Assessment: Health risk assessment of nicotine pouches. 2022. <https://mobil.bfr.bund.de/cm/349/health-risk-assessment-of-nicotine-pouches.pdf>
10. Plurphanswat, N. ym.: Initial Information on a Novel Nicotine Product. Am J Addict. 2020. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/32176374/>
11. Ruokolainen, O. ym.: Nicotine pouch use by sex, school type and tobacco product use among Finnish adolescents during the 2023 change in regulatory scheme with deregulated sales. Addiction. 2024. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/add.16585>
12. Kalle, Lena-Christin: Nå er det full priskrig på snus i dagligvarehyllene. Nettavisen 14.1.2021. <https://www.nettavisen.no/okonomi/na-er-det-full-priskrig-pa-snus-i-dagligvarehyllene/s/12-95-3424073944?fbclid=IwAR24Uv2hzQFAjMSiPw5gXN3Nk5yGYr7nVdRe-J2xLejbxhXqVzqsxuOW9EQ>

Arffman Päivi
Vapers Finland ry